

Türkiye'nin Türk Cumhuriyetleri ile Dış Ticaretinin Genişletilmiş Çekim Modeliyle Değerlendirilmesi

Özet

Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri (Azerbaycan, Kazakistan, Türkmenistan, Özbekistan, Kırgızistan, Tacikistan) arasındaki ticari ilişkiler, sadece dış ticaret teorileri açısından değil aynı zamanda coğrafi yakınlık, kültürel benzerlikler, ortak alışkanlıklar ve diğer benzer özellikleri de dikkate alarak incelemek gerekmektedir. Bu kapsamda Genişletilmiş Çekim Modeli (Extended Gravity Model) Türkiye ile bu ülkeler arasında dış ticaretin değerlendirilmesinde kapsamlı tahmin yapılmasını sağlamaktadır. Bu çalışmada Türkiye ile Türk cumhuriyetlerinin 1992-2010 yılları arasındaki ihracat, ithalat ve dış ticaret hacmini etkileyen ekonomik ve kültürel faktörler genişletilmiş çekim modeli kullanılarak ampirik olarak analiz edilmektedir. Yapılan analiz sonucunda Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri arasında yapılan dış ticaretin benzer olmadığı, Türkiye bu ülkelerden daha çok ham ve yarı işlenmiş ürünler ithal ederken, işlenmiş sanayi ve tarım ürünlerini ise ihraç ettiği görülmektedir. Bu nedenle Helpman Benzerlik Endeksi'nin gelişmekte olan ülkeler için doğru sonuç vermediği görülmüştür. Çünkü ülkelerin gelir seviyeleri arasındaki fark azaldıkça ülkeler arasındaki ticaretin arttığı gözlemlenmektedir. Ancak bu durum gelişmiş ülkeler için daha doğru bir beklentidir.

Selim İNANÇLI¹

Anahtar Kelimeler: *Türkiye, Türk Cumhuriyetleri, Çekim (Gravity) Modeli, Dış Ticaret.*

An evaluation of Turkey's Foreign Trade with Turkish Republics through the Extended Gravity Model

Abstract

The trade relations between Turkey and Turkish Republics (Azerbaijan, Kazakhstan, Turkmenistan, Uzbekistan, Kyrgyzstan, and Tajikistan) should be examined not only the views of foreign trade theories but also geographical distance, cultural similarity and other similar features. In this context, extended gravity model provides comprehensive prediction to evaluate foreign trade between Turkey and Turkish Republics. In this study, we empirically analyze exports, imports, and total trade volume between Turkey and Turkish Republics considering the period of 1992 and 2010 using extended gravity model. The result of the analysis shows that foreign trade between Turkey and Turkish Republics is dissimilar, and while Turkey imports raw and semi-processed products from these countries, she exports manufacturing and agricultural products to them. It is for this reason that similarity index of Helpman seems not to lead to correct result. As the income differences between countries go down, trade between them increases. However, this can be a much more realizable expectation for developed countries.

Keywords: *Turkey, Turkish Republics, Gravity Model, Foreign Trade.*

¹ Yrd. Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, İ.İ.B.F. İktisat Bölümü, sinancli@sakarya.edu.tr